

Sygn. akt. I 1 C 837/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

29 października 2021 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni - I Wydział Cywilny, Sekcja do spraw rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Mateusz Berent

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2021 r. w Gdyni

na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 1481 §1 k.p.c.

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. na rzecz pozwanej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 287 zł (dwieście osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt I 1 C 837/21 upr.

UZASADNIENIE

(treść żądania)

1. Powódka (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. domagała się od pozwanej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. zapłaty kwoty 928,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty.

2. Na kwotę dochodzoną pozwą składała się łączna suma kosztów kredytu poniesionych przez kredytobiorcę w czasie faktycznego trwania umowy kredytu, w tym kwotę 104,62 zł stanowiącą prowizję za udzielenie kredytu oraz kwotę 824,28 zł stanowiącą odsetki, podlegające zwrotowi z tytułu sankcji kredytu darmowego. Legitymację procesową powódka wywodziła z umowy cesji zawartej z konsumentem, a także udzielonego jej przez konsumenta pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego.

(pozew, k. 3-6v.)

(stanowisko pozwanej)

3. Pozwana w sprzeczności od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

4. W uzasadnieniu zarzuciła powódce brak legitymacji czynnej, niedopuszczalność wykonywania uprawnień konsumenckich, przedawnienie roszczenia, naruszenie art. 5 k.c., a także zaprzeczyła, aby zawarta z konsumentem umowa zawierała opisane w pozwie naruszenia ustawy o kredycie konsumenckim.

(sprzeciw, k. 30-34v.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

5. W dniu 22 listopada 2012 roku A. J. zawarła z pozwaną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. F. S. w G. umowę o prowadzenie indywidualnego Konta Spółdzielczego (IKS). Przez tę umowę pozwana zobowiązała się do otwarcia i prowadzenia na zlecenie posiadacza konta indywidualnego konta, w ramach którego A. J. mogła gromadzić oszczędności i dokonywać operacji płatniczych do wysokości zgromadzonych środków. A. J. zobowiązała się do dokonywania na to konto począwszy od 22 listopada 2012 roku wpłat w wysokości co najmniej 15,00 zł miesięcznie. Statut pozwanego przewiduje obowiązek posiadania przez każdego członka Kasy rachunku systematycznego oszczędzania i gromadzenia na nim co miesiąc oszczędności w zadeklarowanej wysokości zgodnie z Regulaminem Indywidualnych Kont Spółdzielczych.

(dowód: statut pozwanego, k. 36-46, umowa o prowadzenie IKS, k. 51-53, regulamin IKS, k. 56-56v., deklaracja członkowska, k. 57-57v.)

6. Dnia 26 kwietnia 2013 roku doszło do zawarcia umowy pożyczki nr (...) pomiędzy pozwaną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. F. S. w G. a A. J.. Umowa została zawarta na okres od dnia 26 kwietnia 2013 roku do dnia 15 kwietnia 2018 roku. Całkowita kwota kredytu wynosiła 10.000,00 zł. Oprocentowanie kredytu było zmienne i w dniu zawarcia umowy wynosiło 16,75 % w skali roku. Za cel umowy wskazano dowolny cel konsumpcyjny. Pożyczka miała zostać wypłacona na wskazany w umowie rachunek.

7. W ust. 12 umowy określono rzeczywistą roczną stopę oprocentowania kredytu na 23,72 % oraz całkowitą kwotę do spłaty w dniu zawarcia umowy na 15.702,39 zł wraz z podaniem następujących założeń:

- a) wyliczenie (...) zostało dokonane przy uwzględnieniu terminu trwania umowy oraz całkowitego kosztu kredytu, o jakim mowa w pkt 17 umowy.
- b) umowa pożyczki miała obowiązywać przez czas, na jaki została zawarta oraz kasa i pożyczkobiorca miały wypełnić zobowiązania wynikające z umowy w terminach określonych w umowie,
- c) pożyczka została wypłacona zgodnie z umową, a kwoty rat miały być spłacane zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy,
- d) datą początkową miała być data wypłaty pożyczki,
- e) odstępy czasu pomiędzy datami używanymi w obliczeniach przyjęto według rzeczywistych terminów płatności rat uwzględniając różną liczbę dni pomiędzy spłatami wynikającą z różnej liczby dni miesiąca,
- f) wynik miał być podany z dokładnością do co najmniej jednego miejsca po przecinku.

8. Szacowany całkowity koszt kredytu określono w punkcie 17. umowy na kwotę 5.702,39 zł.

9. Prowizja za udzielenie pożyczki wynosiła 900,00 zł. Oprócz niej pożyczkobiorca został obciążony opłatą przygotowawczą w kwocie 40,00 zł.

10. W punkcie 30. umowy wskazano, że pożyczkobiorca ma prawo w każdym czasie do spłaty całości lub części pożyczki przed terminem określonym w umowie, poprzez dokonanie spłaty w kasie lub na wskazany w umowie rachunek bankowy. W przypadku spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie w braku odmiennej

dyspozycji pożyczkobiorcy dokonane wpłaty miały być zaliczone na poczet spłaty kapitału w taki sposób, że spłata zostanie przeznaczona w pierwszej kolejności na poczet najbliższej wymagalnej raty oraz w dalszej kolejności na spłatę kapitału. Szczegółowy sposób zaliczeń wskazano w umowie. Postanowiono również, że pożyczkobiorca poprzez złożenie oświadczenia stanowiącego załącznik nr 5 do umowy może złożyć odmienną dyspozycję spłaty. Rozliczenie z pożyczkobiorcą z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu miało nastąpić w terminie 14 dni od dokonania spłaty.

11. W punkcie 29. umowy pożyczki wskazano, że pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od zawarcia umowy bez podania przyczyny. Wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy stanowił załącznik nr 4 do umowy.

(dowód: umowa, k. 13-15v.)

Pożyczkobiorca przed wypłatą złożyła dyspozycję potrącenia kwoty 900,00 zł z kwoty udzielonego kredytu na pokrycie prowizji. Pozwana wypłaciła zatem na prowadzony rachunek pożyczkobiorcy kwotę pomniejszoną o koszty pożyczki oraz odrębnie pobrała kwotę prowizji z rachunku pożyczkobiorcy zgodnie z jego dyspozycją.

(dowód: dyspozycja potrącenia, k. 35, historia rachunku, k. 58)

12. Pożyczkobiorca przed wypłatą złożyła dyspozycję potrącenia kwoty 900,00 zł z kwoty udzielonego kredytu na pokrycie prowizji. Pozwana wypłaciła zatem na prowadzony rachunek pożyczkobiorcy kwotę pomniejszoną o koszty pożyczki oraz odrębnie pobrała kwotę prowizji z rachunku pożyczkobiorcy zgodnie z jego dyspozycją.

(dowód: dyspozycja potrącenia, k. 35, historia rachunku, k. 58)

1. Dnia 14 listopada 2013 roku A. J. dokonała całkowitej spłaty pożyczki.

(fakty bezsporne)

1. Dnia 19 lutego 2021 roku A. J. (obecnie D.) zawarła z powódką umowę cesji wierzytelności pieniężnych (obecnych i przyszłych) wynikających ze wskazanej wyżej umowy pożyczki przysługujących mu wobec kredytodawcy, w szczególności wierzytelności o zwrot wszelkich pobranych opłat i kosztów w związku z wcześniejszą spłatą kredytu oraz wierzytelność mogąca wynikać z zastosowania art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego.

(dowód: umowa cesji, k. 17-17v.)

2. Dnia 5 lutego 2021 roku A. D. udzieliła powódce pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia wynikającego z art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim, przewidującego sankcję tzw. kredytu darmowego oraz do jego dalszego wykorzystania w kontaktach z właściwymi podmiotami zarówno w postępowaniu przedsądowym, jak i w postępowaniu sądowym, w szczególności poprzez przesłanie złożonego oświadczenia do kredytodawcy.

(dowód: pełnomocnictwo, k. 21)

3. Dnia 7 kwietnia 2021 roku powódka – działając w imieniu A. D. – złożyła pozwanej oświadczenie o skorzystaniu z sankcji tzw. kredytu darmowego na podstawie art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim. Oświadczenie doręczono pozwanej 9 kwietnia 2021 r.

(dowód: oświadczenie, k. 19-20v, wydruk strony śledzenia przesyłek, k. 24)

4. Wysokość odsetek ustalonych od kwoty kredytu za okres od 26 kwietnia 2013 r. do 14 listopada 2021 r. wyniosła 824,28 zł. Pobrana prowizja obliczona proporcjonalnie w stosunku do tego okresu opiewa na kwotę 104,62 zł

(okoliczno ść bezsporna)

Sąd zważył, co następuje:

(ocena dowodów)

5. Powyższy stan faktyczny był w zasadzie bezsporny pomiędzy stronami, zaś rozstrzygnięcie sprawy zależało wyłącznie od prawnej oceny ustalonych wyżej okoliczności faktycznych.

6. Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować autentyczność przedstawionych przez strony dokumentów. Zważyć bowiem należało, że żadna ze stron nie podniosła w toku niniejszego postępowania zarzutów co do autentyczności tych dokumentów, a nadto wymienione powyżej dokumenty zostały podpisane i nie noszą żadnych znamion podrobienia czy przerobienia. Dodatkowo, Sąd miał na uwadze, że żadna ze stron nie zaprzeczyła, że osoby podpisane pod wyżej wskazanymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Natomiast prywatna opinia pozwanej oraz kopie wyroków wydanych w innych sprawach nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia, albowiem Sąd nie był nimi związany, a po drugie stanowiły wyraz stanowiska procesowego stron. Sąd uznał za fakt bezsporny kwotę dochodzoną niniejszym pozwem, albowiem pozwana nie zaprzeczyła tej okoliczności.

7. Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

(legitymacja czynna)

8. W pierwszej kolejności rozważyć należało zarzut legitymacji procesowej powódki. Legitymacja procesowa jest przesłanką materialnoprawnej skuteczności powództwa i oznacza wynikające z przepisów prawa materialnego uprawnienie do wystąpienia w danym procesie w charakterze powoda (legitymacja procesowa czynna) oraz pozwanego (legitymacja procesowa bierna). Legitymacja procesowa jest przy tym pozytywną przesłanką jurysdykcyjną, podlegającą ocenie na podstawie przepisów prawa materialnego, zatem jej ewentualny brak skutkuje oddaleniem powództwa. Legitymacja czynna powódki wynikała z przeniesienia jej w trybie art. 509 § 1 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Sąd uznał umowę cesji za skuteczną. Obejmowała bowiem oznaczoną wierzytelność pieniężną służącą pożyczkobiorcy jako cedentowi przeciwko pozwanej, przy czym bez znaczenia pozostawała podstawa prawna tej wierzytelności. Treść umowy należy wyklądać przez pryzmat kryteriów oznaczonych w art. 65 § 2 k.c. Nie było konieczne, aby podstawa prawna dochodzonego roszczenia wskazana została wprost w umowie. W konsekwencji umowa cesji wywołała skutek rozporządzający, o którym mowa w art. 510 k.c. Niewątpliwie powstanie wierzytelności o zwrot kosztów kredytu i zapłaconych od niego odsetek powstaje nie wcześniej, niż z chwilą złożenia przez kredytobiorcę oświadczenia o charakterze prawnokształtującym, o którym mowa w przepisie art. 45 ust. 1 u.k.k. W niniejszej sprawie oświadczenie takie zostało złożone w imieniu kredytodawcy przez powódkę 7 kwietnia 2021 roku. Powódka wykazała swoje uprawnienie do złożenia oświadczenia. Działała bowiem na mocy udzielonego pełnomocnictwa, precyzując w sposób szczegółowy jego zakres. Na podstawie umowy cesji wierzytelności konsument przeniósł na powódkę także wierzytelności przysługujące, a powstanie wierzytelności z art. 45 ust. 1 u.k.k. zależało od skutecznego złożenia oświadczenia o skorzystaniu z przewidzianego przepisem uprawnienia. Powódka posiadając stosowne uprawnienie złożyła takie oświadczenie.

(dopuszczalność dochodzenia przez powódkę roszczeń konsumenckich)

9. W tym miejscu wskazać należy, że nie zasługiwał także na aprobatę zarzut niedopuszczalności dochodzenia przez powódkę roszczeń konsumenckich. Podkreślenia wymaga, że przelew wierzytelności skutkuje wstąpieniem cesjonariusza w ogół uprawnień służących uprzednio cedentowi. Cesja polega na przejściu wierzytelności na cesjonariusza, przy czym wierzytelność ta służy cesjonariuszowi w takim samym zakresie, w jakim przysługiwała ona cedentowi. Bez znaczenia pozostają przy tym indywidualne przymioty cesjonariusza lub jego forma organizacyjno-prawna. W konsekwencji przedsiębiorca może na skutek cesji dochodzić roszczeń, które powstały w ramach stosunku konsumenckiego. Przytoczone przez pozwaną orzeczenie (...) w sprawie o sygn. akt C-106/17 odnosi się do materii

proceduralnej i korzystania z ułatwień służących konsumentom w sporach przeciwko przedsiębiorcom w zakresie jurysdykcji krajowej.

(podstawa prawna żądania)

10. Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, który stanowi, że w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Zważyć jednak należało, że na dzień zawierania umowy ww. przepis nie zawierał możliwości skorzystania z sankcji kredytu darmowego w razie naruszenia art. 33a i art. 36a-36c u.k.k. Sankcja kredytu darmowego polega zatem na uprawnieniu konsumenta do spłaty kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy. Art. 45 u.k.k. implementuje art. 23 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U.UE L z dnia 22 maja 2008 r.), który nakazuje stosowanie skutecznych, proporcjonalnych i odstrasających sankcji, mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z tą dyrektywą. Art. 45 jest przepisem o charakterze sankcyjnym, wysoce restrykcyjnym wobec kredytodawców i dlatego nie może być poddany wykładni rozszerzającej. Celem sankcji kredytu darmowego jest pozbawienie kredytodawcy prawa do pobierania odsetek i innych opłat określonych w umowie z tytułu udzielonego kredytu za naruszenie obowiązków informacyjnych. Sankcja ta w daleko idący sposób modyfikuje treść stosunku prawnego łączącego kredytodawcę z konsumentem na niekorzyść tego pierwszego. Co do zasady zatem przepisy sankcjonujące dane postępowanie powinny być możliwie ściśle interpretowane nie pozwalając na pojawienie się obszarów niepewności prawnej.

(termin do wykonania uprawnienia kszta łtującego, o którym mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k.)

1. Zgodnie z przepisem art. 45 ust. 5 u.k.k. uprawnienie do skorzystania z sankcji kredytu darmowego wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy. Ustawodawca nie sprecyzował, co rozumie pod pojęciem „wykonania” umowy, co doprowadziło do powstania różnych interpretacji tego terminu w orzecznictwie sądów powszechnych. Według jednej z koncepcji moment, od którego zaczyna biec roczny termin na wygaśnięcie uprawnienia konsumenta do złożenia oświadczenia o sankcji kredytu darmowego oznacza przede wszystkim stan, w którym wszelkie zobowiązania obu stron umowy o kredyt konsumencki zostały w pełni wykonane. Nie można odnosić tego wyłącznie do wykonania zobowiązania po stronie kredytodawcy. Nie ma przy tym znaczenia, czy zostały one wykonane w terminie, dobrowolnie, czy też przymusowo, np. w drodze egzekucji komorniczej. Należy przy tym zaznaczyć, że chodzi tutaj o zobowiązania określone treścią umowy o kredyt konsumencki bez uwzględnienia skutków sankcji kredytu darmowego (vide: wyrok Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 28.09.2017r., sygn. akt I C 531/17, LEX nr 2374797 i wyrok Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 07.07.2017r., sygn. akt X C 615/17, LEX nr 2491273).

11. Zgodnie z inną koncepcją zwrot „wykonanie umowy” użyty w art. 45 ust. 5 ustawy o kredycie konsumenckim z 2011 roku, od którego zaczyna biec roczny termin na wygaśnięcie uprawnienia konsumenta do złożenia oświadczenia o sankcji kredytu darmowego, oznacza dzień wykonania umowy przez pożyczkodawcę, czyli dzień przekazania kwoty pożyczki. Przemawiać ma za tym fakt, że w przeciwnym wypadku unicestwiony byłby cel tego przepisu. Ma on za zadanie ograniczyć uprawnienie konsumenta krótkim terminem prekluzyjnym, tak aby ustabilizować stosunek prawny i aby pożyczkodawca nie pozostawał w nieskończoność w niepewności co do zakresu swojej wierzytelności. Gdyby zaś wygaśnięcie uprawnienia zależało od wykonania umowy przez pożyczkobiorcę (konsumenta), mógłby on przez jej celowe niewykonanie odwlekać upływ tego terminu. Niedopuszczalne jest, aby jedna ze stron stosunku prawnego mogła według własnej woli regulować rozpoczęcie biegu (vide: wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13.06.2018r., XIV C 1375/17, LEX nr 2515155).

12. W ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę termin, o którym mowa w art. 45 ust. 5 u.k.k. rozpoczyna swój bieg z chwilą wykonania umowy przez kredytobiorcę, a zatem z chwilą całkowitej spłaty kredytu czy pożyczki. Nie ma podstaw do przyjęcia, że ustawodawca miał na myśli wyłącznie wykonanie umowy ze strony pożyczkodawcy.

Interpretacja taka byłaby niekorzystna dla konsumenta, zwłaszcza w sytuacji, gdy spłata kredytu na mocy umowy zostaje odroczone w czasie na kilka lat. Z chwilą wypłaty kredytu umowa zostaje wykonana tylko przez jedną jej stronę, ale wciąż nie zostaje wykonana przez konsumenta.

13. O stanie wykonania umowy można mówić dopiero wtedy, gdy obie strony wywiążą się z głównych obowiązków z niej wynikających. Moment, w którym dochodzi do całkowitej spłaty kredytu jest dla kredytobiorcy zawsze znany i łatwy do ustalenia i jednocześnie prowadzi do wygaśnięcia roszczeń kredytodawcy w stosunku do kredytobiorcy. W ocenie sądu od tej chwili należy liczyć termin do złożenia prawokształtującego oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Omawiany termin ma charakter prekluzyjny i wynosi rok. W przekonaniu sądu ratio legis takiego uregulowania sprowadza się do konieczności uniknięcia stanu niepewności prawnej po stronie kredytodawcy co do tego czy może, czy też nie może liczyć na zysk związany z zawartą umową. Ponieważ przepis, jak zaznaczono na początku, ma charakter restrykcyjny w stosunku do kredytodawców i stanowi wyjątek od reguły odpłatności umów kredytowych, musi być on również interpretowany w sposób ścisły.

14. Nie można uwzględnić argumentacji strony powodowej, jakoby termin do złożenia oświadczenia woli o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego nie rozpoczął biegu, ponieważ pozwany nie zwrócił kredytobiorcy proporcjonalnej części prowizji w związku z wcześniejszą spłatą kredytu w myśl art. 49 u.k.k. Należy zauważyć, że kredytobiorczyni spłaciła kredyt w 2013 roku, a oświadczenie z art. 45 ustawy złożyła w 2021 roku. Przy przyjęciu interpretacji powódki, kredytobiorca mógłby dowolnie wydłużać sobie termin do złożenia wskazanego oświadczenia oczekując na zwrot proporcjonalnej części prowizji, ale jednocześnie nie podejmując żadnych działań w kierunku uzyskania tego zwrotu, w szczególności, nie wzywając kredytodawcy do zapłaty. Wówczas dochodziłoby do obejścia przepisu, który w swym założeniu ma być restrykcyjny i wprowadzać krótki, nieprzywracalny i prowadzący do wygaśnięcia roszczenia termin na złożenie oświadczenia. Poza tym, należy zauważyć, że obowiązek zwrotu odpowiedniej części kosztów kredytu w razie jego wcześniejszej spłaty wynika nie bezpośrednio z umowy, ale z ustawy o kredycie konsumenckim (art. 49).

15. Z tych względów sąd uznał, iż roszczenie pożyczkobiorcy wygasło na skutek upływu terminu prekluzyjnego, a powództwo wniesione po upływie terminu, o którym mowa w art. 45 ust. 5 u.k.k. i z tego względu jest niezasadne.

16. Niezależnie od powyższych argumentów powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na bezzasadność podnoszonych zarzutów naruszenia przez pozwaną przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.

17. Na wstępie należy zaznaczyć, że ocena zgodności kwestionowanej w pozwie umowy pożyczki z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim musi być przeprowadzona z uwzględnieniem wersji ustawy obowiązującej w dacie zawarcia umowy (tj. z dnia 26 kwietnia 2013 roku (Dz.U. 2011 Nr 126, poz. 715), a nie wersji ustawy obowiązującej obecnie.

(oznaczenie całkowitej kwoty kredytu)

18. Powódka w pierwszej kolejności zarzucała, że umowa pożyczki narusza przepis art. 30 ust. 1 pkt 4 u.k.k. poprzez nieprawidłowe wskazanie całkowitej kwoty kredytu w takiej wysokości, która nie została udostępniona (faktycznie przekazana kredytobiorcy). Kredytobiorca uwzględnił bowiem w tej kwocie koszty, które kredytobiorca musiał ponieść m.in. prowizję za udzielenie kredytu, które to koszty zostały skredytowane.

19. Punktem wyjścia dla wykładni pojęcia „całkowitej kwoty kredytu” – również w stanie prawnym obowiązującym w dniu zawarcia umowy – jest odwołanie się do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG. W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2016 roku przypomniano, że „w art. 3 lit. h) dyrektywy pojęcie „całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta” zdefiniowane zostało jako „suma całkowitej kwoty kredytu i całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta”. Całkowita kwota kredytu w rozumieniu art. 3 lit. l) i art. 10 ust. 2 dyrektywy (...) nie obejmuje żadnych kwot, których przeznaczeniem jest wywiązanie się ze zobowiązań podjętych w ramach odnośnej umowy o kredyt, takich jak koszty administracyjne, odsetki, opłata za udzielenie kredytu czy wszelkie inne typy kosztów, które musi ponieść konsument.” W wyniku szerszych rozważań

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-377/14 stanął na stanowisku, że „art. 3 lit. 1) i art. 10 ust. 2 dyrektywy (...), a także pkt I załącznika I do rzeczony dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że całkowita kwota kredytu i kwota wypłat określają całość kwot udostępnianych konsumentowi, co wyklucza kwoty powiązane przez kredytodawcę z pokryciem kosztów związanych przez kredytodawcę z udzieleniem odnośnego kredytu, które to kwoty nie są w rzeczywistości wypłacane konsumentowi”.

20. Powołane wyżej orzeczenie (...) w sprawie C-377/14 stanowiło punkt wyjścia również dla rozważaniach poczynionych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 roku w sprawie VI ACA 560/16 (LEX nr 2279527), w którym uznano, że „na tle art. 5 pkt 7 u.k.k. „całkowita kwota kredytu” oznacza środki faktycznie udostępnione konsumentowi”, to w konsekwencji „konsument jest zobowiązany do uiszczenia odsetek naliczanych tylko od środków faktycznie udostępnionych konsumentowi, a więc od „całkowitej kwoty kredytu”. Brak więc podstaw do obciążania konsumenta odsetkami od kosztów kredytu, nawet w wypadku udzielenia kredytu w celu sfinansowania tych kosztów”.

21. Jednak zdaniem Sądu pozwana nie pobierała od kredytobiorcy odsetek od prowizji i nie sfinansowała kosztów udzielonego kredytu – postawiła do dyspozycji konsumenta całkowitą kwotę pożyczki określoną w umowie w kwocie 10.000,00 zł, następnie doszło do dyspozycji potrącenia prowizji w kwocie 900,00 zł (k. 35), na skutek której konsument uiszczył na rzecz pozwanej prowizję. Konsument obowiązany był do uiszczenia na rzecz pozwanej prowizji z tytułu udzielenia pożyczki w kwocie 900,00 zł, jednakże umowa nie przewidywała pokrycia prowizji poprzez odliczenie wskazanej sumy pieniężnej od całkowitej kwoty kredytu. Konsument był uprawniony do dokonania zapłaty wskazanej sumy środkami pochodzącymi z dowolnego źródła. Bez znaczenia pozostaje fakt, czy konsument faktycznie posiadał inne środki na poczet zapłaty kosztów pożyczki. Konsekwencją takiego wniosku jest uznanie, że koszt prowizji nie został wliczony do całkowitej kwoty kredytu. Kwota rzeczywiście udzielona konsumentowi opiewała na 10.000,00 zł i taka kwota została uznana na rachunku konsumenta prowadzonym przez pozwaną. Konsument dokonał niezależnej od umowy czynności polegającej na udzieleniu zgody pożyczkodawcy na odliczenie należnej prowizji od udzielonej sumy.

22. Zdaniem Sądu, skoro w umowie określono przeznaczenie pożyczki na dowolny cel konsumpcyjny – konsumentowi przysługiwała pełna swoboda w zakresie wykorzystania sumy postawionej do jego dyspozycji, a dokonanie zapłaty oznaczonej kwoty stanowiącej prowizję pozostaje bez znaczenia jurystycznego dla stwierdzenia, że pozwana wypłaciła konsumentowi kwotę będącą przedmiotem umowy pożyczki. Konsument dokonał odrębnej od umowy czynności polegającej na zgodzie na odliczenie kwoty prowizji od sumy postawionej do jego dyspozycji. Jego uznaniu pozostawiono źródło finansowania prowizji. Ocena stanu faktycznego byłaby odmienna, gdyby pozwana zastrzegła wyraźnie w umowie pobranie od konsumenta sumy prowizji z kwoty pożyczki. Umowa nie wskazywała źródła finansowania prowizji ani nie nakładała obowiązku jej uiszczenia z kwoty pożyczki postawionej do dyspozycji konsumenta. W pierwszej kolejności doszło do zapłaty wskazanej kwoty na rzecz konsumenta, następnie zgodnie z jego dyspozycją odliczono od tej sumy kwotę prowizji.

(oznaczenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania)

23. Z powyższych przyczyn Sąd uznał, że całkowita kwota kredytu została ustalona w umowie w sposób prawidłowy. Również dlatego za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 7 u.k.k. poprzez wskazanie błędnej rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta, co wynikać miało z definicji art. 5 pkt 10 u.k.k. a definiującego stopę oprocentowania kredytu. Na dzień zawarcia umowy definicja ta przedstawiała stopę oprocentowania jako: stopę oprocentowania wyrażoną jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym. Konsekwencją uznania, że całkowita kwota kredytu wyrażona została w sposób prawidłowy było uznanie, że pozwana posiadała uprawnienie do naliczania odsetek od tej kwoty. Tym samym również rzeczywista roczna stopa oprocentowania definiowana wówczas zgodnie z art. 5 ust. 12 u.k.k. jako całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym została obliczona zgodnie z ustawą, a przez to nie mogło dojść do przekroczenia

maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu. W szczególności w umowie w sposób szczegółowy wskazano sposób obliczenia (...).

(oznaczenie informacji o innych kosztach kredytu)

24. Powódka zarzucała także, że umowa pożyczki narusza przepis art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k., który stanowi, że umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać informację o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie. Zarzut ten był niezasadny, albowiem umowa określała całkowitą kwotę kredytu, szacunkowy całkowity koszt kredytu (pkt 17), szacunkową wartość odsetek (pkt 18), wysokość opłaty przygotowawczej – 40,00 zł, prowizji z tytułu udzielania pożyczki – 900,00 zł (pkt 19 lit a). Pozostałe opłaty zostały szczegółowo określone w tabeli prowizji i opłat stanowiącej załącznik nr 3 do umowy. Załącznik ten stanowił integralną część umowy. Brak jest podstaw do uznania, aby wysokość opłat była zawarta w regulaminie. Nadto w pkt 22 umowa określała opłaty za czynności windykacyjne.

(koszt miesięcznej składki członkowskiej)

25. Według powódki, pożyczkobiorca nie został poinformowany w treści umowy o dodatkowym koszcie w postaci comiesięcznej składki członkowskiej. Zarzut ten jest w ocenie sądu bezzasadny, ponieważ opłata ta nie była elementem umowy pożyczki, a wiązała się z członkostwem pożyczkobiorcy w (...). Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych celem kas, z zastrzeżeniem art. 13aa, jest gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz wykonywanie dystrybucji ubezpieczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2017 roku o dystrybucji ubezpieczeń. Zgodnie z art. 25 ustawy o (...) kasa tworzy fundusz oszczędnościowo-pożyczkowy będący w dyspozycji kasy, powstający z wkładów członkowskich, o których mowa w art. 12 oraz gromadzonych przez członków oszczędności. Zgodnie z art. 36 ustawy o (...) zasady udzielania pożyczek oraz ich spłaty określa statut kasy. Statut pozwanego w § 10 ust. 1 pkt. 3 obowiązkiem każdego członka kasy jest posiadanie rachunku systematycznego oszczędzania i gromadzenie na nim co miesiąc oszczędności w zadeklarowanej kwocie, stosownie do regulaminu indywidualnych kont spółdzielczych. Ta minimalna kwota, wynikająca zarówno z regulaminu jak i umowy o prowadzenie indywidualnego konta spółdzielczego to kwota 15 zł, wskazana w harmonogramie spłat jako opłata członkowska. Niewątpliwie zatem konsumentka wiedziała o obowiązku uiszczenia tej opłaty, która wynikała ona z innej, wcześniej zawartej przez nią umowy z pozwaną. Bez wątplenia także pozwany był uprawniony do pobierania kwoty 15 zł, ponieważ w świetle ustawy o (...) to właśnie z oszczędności swoich członków może udzielać im (i tylko im) pożyczek. Członkostwo A. J. w kasie prowadzonej przez pozwaną było zatem warunkiem koniecznym dla uzyskania pożyczki, a z członkostwem tym wiązało się ponoszenie określonych opłat, o których pożyczkobiorczyni niewątpliwie wiedziała.

(określenie prawa konsumenta do spłaty kredytu przed terminem)

26. Kolejnym zarzutem powódki było naruszenie w umowie art. 30 ust. 1 pkt 16 u.k.k, który stanowi, że umowa powinna określać prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem. Według powódki w treści umowy nie określono procedury i warunków, na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie. Zarzut ten jest niezrozumiały, zwłaszcza, że ustawa w zacytowanym przepisie wymaga wyłącznie zawarcia informacji o prawie konsumenta do wcześniejszej spłaty kredytu i taka informacja w umowie została zawarta. Ustawa nie nakładała na kredytodawcę obowiązku zawierania w umowie szczegółowych informacji takich, jak procedura i warunki, na jakich mogą ulec zmianie koszty kredytu. Jak wskazano na początku rozważań, przepis art. 45 u.k.k. musi być wykładany ściśle i nie podlega wykładni rozszerzającej. Zważyć należało także, że umowa została zawarta w 2013 roku, natomiast zagadnienie zwrotu proporcjonalnej części prowizji w takim przypadku pozostawało kwestią sporną w orzecznictwie. Wystarczy wskazać, że powódka powołuje się na wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 roku sprawie o sygn. akt C-383/18 oraz na uchwałę Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 45/19 z dnia 12 grudnia 2019 roku.

(informacja o prawie odstąpienia od umowy)

27. Kolejnym zarzutem powódki było sformułowanie umowy w taki sposób, że zawarta w pkt 29. informacja o prawie odstąpienia do umowy sugeruje, że oświadczenie o odstąpieniu może zostać złożone wyłącznie na formularzu stanowiącym załącznik do umowy. Zarzut ten nie był zasadny. Ustawa wymagała od kredytodawcy, aby zawarł w umowie pouczenie o prawie kredytobiorcy do odstąpienia umowy. Taka informacja umowa niewątpliwie zawiera. Fakt dołączenie do umowy załącznika w postaci oświadczenia o odstąpieniu od umowy w żaden sposób nie narusza ustawy, a wręcz może być uznany jako gest ułatwiający konsumentowi odstąpienie od umowy w postaci dołączenia do niej gotowego do podpisania druku.

(oznaczenie warunków zmiany kosztów kredytu)

28. Zarzut naruszenia art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k. powódka wiązała także z brakiem wskazania warunku determinującego zmianę kosztów kredytu w sytuacji skorzystania z sankcji kredytu darmowego. W pkt 20 umowy określono warunki zmiany kosztów i opłat. Natomiast z treści wskazanego przepisu nie wynika obowiązek zamieszczania treści art. 45 ust. 1 u.k.k. w treści umowy.

29. W konsekwencji Sąd doszedł do przekonania – wbrew zarzutom powódki – że umowa sformułowana została w sposób jednoznaczny i zrozumiały, stosownie do warunków określonych w omawianej wyżej ustawie o kredycie konsumenckim.

(nadużycie prawa podmiotowego)

30. Pomimo powyższych rozważań nie sposób uznać za zasadnego zarzutu pozwanej w oparciu o niezgodność żądania z art. 5 k.c. Poszukiwanie ochrony na gruncie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim nie może zostać uznane za nadużycie, nawet jeżeli dochodzeniem roszczeń zajmuje się cesjonariusz masowo skupujący tego typu wierzytelności. Bez wątpienia taka kontrola stosowanych wzorców umownych – zwłaszcza w razie stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy – wpływa pozytywnie na praktyki na rynku usług finansowych w stosunku do konsumentów. Zważyć należy, że źródła prawa należy poszukiwać nie tylko wprost w tekstach ustaw, ale także w orzecznictwie. Dobitym przykładem są działania powódki skutkujące uzyskaniem wyroku (...) z dnia 11 września 2019 roku sprawie o sygn. akt C-383/18 oraz uchwały Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 45/19 z dnia 12 grudnia 2019 roku, co doprowadziło do zmiany praktyki wielu podmiotów rynku finansowego, w tym pozwanej, w razie wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.

31. Mając na uwadze powyższe powództwo okazało się bezzasadne i jako takie w punkcie I. wyroku podlegało oddaleniu na podstawie art. 45 u.k.k. a contrario.

(koszty procesu)

O kosztach procesu orzeczono w punkcie II. wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 75, tj.) i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu obciążył powódkę całością poniesionych przez pozwaną kosztów procesu, na co składały się: opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa (17,00 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej (180,00 zł). Na podstawie art. 98 § 11 k.p.c. od zasądzonej kwoty należały się odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty